

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>**Maksātnespēja un bankrots**

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Swipe to change

horvātu**Maksātnespēja un bankrots**

Horvātija

1 Pret kādiem subjektiem var vērst maksātnespējas procedūru?

Pirmsmaksātnespējas un maksātnespējas procesu var uzsākt pret juridiskām personām, kā arī individuāla parādnieka aktīviem, ja tiesību aktos nav noteikts citādi. Individuāls parādnieks Maksātnespējas likuma (*Stečajni zakon — SZ*) izpratnē ir fiziska persona, kam piemēro ienākuma nodokli no pašnodarbinātības saskaņā ar ienākuma nodokļa likumu (*Zakon o porezu na dohodak*), vai fiziska persona, kam piemēro uzņēmumu ienākuma nodokli saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu (*Zakon o porezu na dobit*).

2 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var sākt maksātnespējas procedūru?

a) Pirmsmaksātnespējas procesu var uzsākt, ja tiesa konstatē, ka pastāv nenovēršama maksātnespēja, t. i., tiesa secina, ka parādnieks nespēs izpildīt savas esošās saistības dienā, kad iestājas to termiņš.

Maksātnespēju uzskata par nenovēršamu, ja apstākļi, kuru dēļ parādnieku uzskata par maksātnespējīgu, vēl nav iestājušies un ja:

- parādniekam Finanšu aģentūras (*Financijska agencija*) reģistrā, kurā noteikta maksājumu saistību prioritāte, ir viena vai vairākas nenokārtotas saistības, attiecībā uz kurām pastāv derīgs samaksas pamats un kuras būtu bijis jāiekasē bez parādnieka papildu apstiprinājuma no jebkura tam piederoša konta, vai
- parādnieks vairāk nekā 30 dienas kavē darbinieku algu samaksu saskaņā ar darba līgumu, darba attiecību noteikumiem, darba koplīgumu vai īpašiem noteikumiem, vai citu dokumentu, kas nosaka darba devēju pienākumus pret darbiniekiem, vai
- parādnieks iepriekšējā apakšpunktā minētās iemaksas un algu nodokļus nesamaksā 30 dienu laikā, skaitot no dienas, kad tam bijis jāizmaksā algas darbiniekiem.

b) Maksātnespējas process var tikt uzsākts, ja tiesa konstatē maksātnespējas pamatu, t. i., maksātnespēju vai pārmērīgas parādsaistības.

Maksātnespēja pastāv, ja parādnieks pastāvīgi nespēj nokārtot savas nenokārtotās finanšu saistības. Tas, ka parādnieks ir nokārtojis vai varētu pilnībā vai daļēji nokārtot dažu kreditoru prasījumus, nenozīmē, ka parādnieks ir maksātpējīgs.

Parādnieku uzskata par maksātnespējīgu:

- ja parādniekam Finanšu aģentūras reģistrā, kurā noteikta maksājumu saistību prioritāte, ir viena vai vairākas reģistrētas nenokārtotas saistības, kuru termiņš iestāties pirms vairāk nekā 60 dienām un attiecībā uz kurām pastāv derīgs samaksas pamats un kuras būtu bijis jāiekasē bez parādnieka papildu apstiprinājuma no jebkura tam piederoša konta;
- ja parādnieks nav darbiniekiem izmaksājis trīs secīgus algu maksājumus saskaņā ar darba līgumu, darba attiecību noteikumiem, darba koplīgumu vai īpašiem noteikumiem, vai citu dokumentu, kas nosaka darba devēju pienākumus pret darbiniekiem.

Uzskatāms, ka pārmērīgas parādsaistības pastāv, ja parādnieka kā juridiskas personas aktīvi vairs nesedz tās esošās saistības.

3 Kādi aktīvi ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā? Kā rīkojas ar aktīviem, ko parādnieks iegūst vai kas pāriet parādnieka īpašumā pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Maksātnespējīgā parādnieka manta maksātnespējas procesā ietver kopējos parādniekam piederošos aktīvus uz maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdi un aktīvus, ko parādnieks ieguvis maksātnespējas procesa laikā. Maksātnespējīgā parādnieka mantu izmanto, lai norēķinātos par maksātnespējas procesa izmaksām un apmierinātu parādnieka kreditoru prasījumus, kā arī prasījumus, kuru apmierināšanu nodrošina noteiktas tiesības uz parādnieka aktīviem.

Personu, kuras iepriekš saskaņā ar tiesību aktiem bijušas pilnvarotas pārstāvēt parādnieku, vai individuālā parādnieka brīva rīcība ar maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošajiem aktīviem pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas nerada tiesiskas sekas, izņemot tādu izmantošanu, ko regulē vispārējie noteikumi par publisko reģistru ticamības principu. Atbildību atdod pretējai pusei no maksātnespējīgā parādnieka mantas, ja tā ir palielinājusi maksātnespējīgā parādnieka mantas vērtību.

Ja individuālais parādnieks ir ieguvis mantojumu vai legātu pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas vai tā laikā, šādu mantojumu vai legātu pieņemt vai noraidīt ir tiesīgs vienīgi parādnieks.

Ja parādniekam ir kopīpašums vai citas tiesiskas attiecības vai partnerattiecības ar trešo personu, aktīvu sadali veic ārpus maksātnespējas procesa. Par šādās attiecībās radušos saistību nokārtošanu var lūgt atsevišķu nokārtošanu no parādnieka daļas.

4 Kādas ir parādnieka pilnvaras un kādas - maksātnespējas administratora pilnvaras?

a) Pirmsmaksātnespējas procesā — prasības pilnvarnieka iecelšanai ir tādas pašas kā likvidatora iecelšanai. Tiesa lēmumā par pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu ieceļ pilnvarnieku, ja uzskata, ka tas ir nepieciešams. Pilnvarnieka pienākumi beidzas lēmuma par pirmsmaksātnespējas vienošanās apstiprināšanu pieņemšanas dienā, maksātnespējas procesa uzsākšanas dienā vai ar kreditoru lēmumu.

Pilnvarniekam pirmsmaksātnespējas procesā ir šādi pienākumi:

- 1) izvērtēt parādnieka uzņēmējdarbību;
- 2) izvērtēt parādnieka aktīvu un saistību sarakstu;
- 3) izvērtēt reģistrēto prasījumu ticamību;
- 4) apstrīdēt prasījumus, ja radušās šaubas par to patiesīgumu, balstoties uz kreditoru paziņojumiem vai citiem iemesliem;
- 5) pārraudzīt parādnieka uzņēmējdarbību, jo īpaši tā finanšu darbības, saistību uzņemšanos pret trešām personām, maksājumu nodrošinājuma instrumentu izdošanu un komercdarbību preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas gaitā, vienlaikus nodrošinot, ka netiek kaitēts parādnieka aktīviem;
- 6) iesniegt sūdzību tiesai, ja parādnieks ar savu rīcību pārkāpj SZ 67. panta noteikumus;
- 7) izdot rīkojumus un apliecinājumus saskaņā ar SZ 69. un 71. pantu;
- 8) nodrošināt pirmsmaksātnespējas procesa izmaksu pilnīgu un savlaicīgu nokārtošanu;
- 9) veikt citas SZ paredzētās darbības.

No dienas, kad uzsāks pirmsmaksātnespējas process, līdz tā beigām parādnieks var veikt tikai tādus maksājumus, kas nepieciešami tā parastajā komercdarbībā. Šajā laikposmā parādnieks nedrīkst nokārtot saistības, kas radušās un kuru termiņš iestājies pirms pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas, izņemot bruto norēķinu saistības pret parādnieka darbiniekiem un bijušajiem darbiniekiem, kas radušās no darba tiesiskajām attiecībām, ja prasījumu termiņš iestājies līdz pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas dienai; atlaišanas pabalstu, kas nepārsniedz tiesību aktos un darba koplīgumos noteikto summu; prasījumus par darba traumām vai arodslimībām; prasījumus, kas ir balstīti uz darbinieku algām, kas palielinātas par pamatiemaksu, un citām darbinieku materiālajām tiesībām saskaņā ar darba līgumiem un darba koplīgumiem, un kuru termiņš iestājies pēc tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, kā arī citus maksājumus, kas nepieciešami ikdienas komercdarbībai un kas paredzēti īpašā likumā.

Sākot no dienas, kad iesniegts pieteikums pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanai, līdz lēmuma pieņemšanai par pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu parādnieks nedrīkst atsavināt vai apgrūtināt tā aktīvus, izņemot, ja to iepriekš atļāvis pilnvarnieks vai, ja tāds nav iecelts — tiesa.

b) Maksātnespējas procesā — likvidatoru maksātnespējas procesā izvēlas pēc nejaušības principa no kompetentās tiesas teritorijas likvidatoru "A" saraksta, ja SZ nav paredzēts citādi. Balstoties uz šo izvēli, tiesa ieceļ likvidatoru ar lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Izņēmuma gadījumā, ja pirmsmaksātnespējas procesā, kas norisināties pirms maksātnespējas procesa, iecelts pilnvarnieks vai maksātnespējas procesā ir iecelts pagaidu likvidators, tiesa likvidatora amatā ieceļ pilnvarnieku vai pagaidu likvidatoru.

Likvidatoram ir parādnieka korporatīvo struktūru tiesības un pienākumi, ja SZ nav noteikts citādi. Ja parādnieks saskaņā ar SZ 217. panta 2. punktu turpina veikt uzņēmējdarbību maksātnespējas procesa laikā, uzņēmējdarbību pārvalda likvidators.

Likvidators pārstāv parādnieku. Likvidators pārvalda tikai tās individuālā parādnieka darbības, kas attiecas uz maksātnespējīgā parādnieka mantu, un pārstāv parādnieku ar juridiskā pārstāvja pilnvarām.

Likvidatoram ir pienākums rīkoties godprātīgi un pienācīgi, jo īpaši:

- 1) līdz maksātnespējas procesa uzsākšanas dienai savest kārtībā grāmatvedības reģistrus;
- 2) sagatavot maksātnespējas procesa izmaksu sākotnējo aprēķinu un iesniegt to kreditoru komitejai apstiprināšanai;
- 3) izveidot komiteju aktīvu inventāra sagatavošanai;
- 4) sagatavot sākotnējo parādnieka aktīvu bilanci;
- 5) ar pienācīgu rūpību pārvaldīt uzsāktu, bet nepabeigtu parādnieka darbību pabeigšanu un darbības, kas nepieciešamas, lai novērstu kaitējumu parādnieka aktīviem;
- 6) nodrošināt parādnieka prasījumu realizāciju;
- 7) apzinīgi vadīt SZ 217. panta 2. punktā minēto parādnieka komercdarbību;
- 8) iesniegt Horvātijas Pensiju apdrošināšanas institūtam dokumentus par labuma guvēju darba tiesisko attiecību statusu;
- 9) ar pienācīgu rūpību realizēt vai savākt parādnieka īpašumu un tiesības, kas ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā;
- 10) sagatavot kreditoru sadali un veikt sadali pēc tās apstiprināšanas;
- 11) iesniegt kreditoru komitejai galīgo atskaiti;
- 12) veikt vēlāku sadali par labu kreditoriem;
- 13) pēc maksātnespējas procesa beigām pārstāvēt maksātnespējīgā parādnieka mantu saskaņā ar SZ.

Likvidatoram vismaz reizi trijos mēnešos jāsniedz rakstisks ziņojums par maksātnespējas procesa gaitu un maksātnespējīgā parādnieka mantas atlikumu.

5 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var izmantot ieskaitu?

Ja maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā kreditoram saskaņā ar tiesību aktiem vai līgumu ir bijušas tiesības uz ieskaitu, maksātnespējas procesa uzsākšana šīs tiesības nekādi neietekmē.

Ja maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā ir viens vai vairāki prasījumi, kam ieskaits piemērojams saskaņā ar atliekošu nosacījumu vai kas nav iestājušies, vai nav jāizpilda vienveidīgi, ieskaitu veic, kad iestājušies nepieciešamie nosacījumi. Tomēr ieskaitam nepiemēro noteikumus, kas paredz, ka nenokārtoto prasījumu termiņš iestājas ar maksātnespējas procesa uzsākšanu un ka nemantiskus prasījumus vai nenoteiktas summas prasījumus novērtē par mantisku vērtību, par kādu tie novērtēti maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā. Ja prasījums, kas jāizmanto ieskaitam, kļūst par beznosacījuma prasījumu un iestājas tā termiņš, kamēr ieskaits vēl nav iespējams, ieskaitu nevar veikt.

Ieskaitu neizslēdz prasījumiem, kas izteikti dažādās valūtās vai norēķinu vienībās, ja šādas valūtas vai norēķinu vienības ir iespējams viegli apmainīt ieskaitam izmantotā prasījuma apmierināšanas vietā. Valūtu konvertē saskaņā ar maiņas kursu, kas ir spēkā prasījuma apmierināšanas vietā, kad saņemts paziņojums par ieskaitu.

Ieskaista veikšanu nepieļauj:

- 1) ja kreditora saistības pret maksātnespējīgā parādnieka mantu radušās tikai pēc tam, kad sākts maksātnespējas process;
- 2) ja prasījumu kreditors cedējis citam kreditoram tikai pēc tam, kad sākts maksātnespējas process;
- 3) ja kreditors prasījumu ieguvis cesijas ceļā pēdējo sešu mēnešu laikā pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas vai ja pēdējo sešu mēnešu laikā pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas nav sākts pirmsmaksātnespējas process, un ja kreditors zinājis vai tam vajadzējis zināt, ka parādnieks ir kļuvis maksātnespējīgs vai ka pret parādnieku ir iesniegts pieteikums par pirmsmaksātnespējas vai maksātnespējas procesa uzsākšanu. Izņēmuma gadījumā ieskaitu atļauj, ja cedēts prasījums par neizpildīta līguma izpildi vai ja tiesības uz prasījuma izpildi ir iegūtas atkārtoti pēc tam, kad sekmīgi apstrīdēts parādnieka tiesisks darījums;
- 4) ja kreditors ieskaista tiesības ieguvis ar atceļamu tiesisku darījumu.

6 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē spēkā esošus līgumus, kuros parādnieks ir līgumslēdzēja puse?

Ja maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdī parādnieks un līguma pretējā puse nav izpildījuši vai nav pilnībā izpildījuši abpusēji saistošu līgumu, likvidators līgumu var izpildīt parādnieka vietā un pieprasīt no otras puses līguma izpildi. Ja likvidators atsakās izpildīt līgumu, otra puse savu prasījumu saistību neizpildes dēļ var realizēt vienīgi kā kreditors maksātnespējas procesā. Ja līguma otra puse aicina likvidatoru sniegt viedokli par izvēles tiesībām, likvidatoram nekavējoties, bet ne vēlāk kā pēc ziņošanas sēdes, ierakstītā vēstulē jāpaziņo otrai pusei par to, vai tas plāno pieprasīt līguma izpildi. Izņēmuma gadījumā, ja otrai pusei līdz ziņošanas sēdei rastos būtisks kaitējums un tā par to ir informējusi likvidatoru, likvidatoram ir pienākums astoņu dienu laikā ierakstītā vēstulē paziņot otrai pusei par to, vai tas pieprasīs līguma izpildi. Ja to neizdara, likvidatoram nav tiesību pieprasīt līguma izpildi.

Ja veicamā izpilde ir dalāma un otra puse laikā, kad tiek uzsākts maksātnespējas process, ir dalēji izpildījusi savas saistības attiecībā uz izpildi, šī puse ir tiesīga izmantot savas tiesības uz atlīdzību, kas atbilst dalējai izpildei, kā maksātnespējas kreditors, pat ja likvidators ir pieprasījis atlikušās daļas izpildi. Otrai pusei nav tiesību, atsaucoties uz to, ka nav izmantotas tiesības uz atlīdzību, pieprasīt, lai tiktu atdota parādnieka aktīviem daļējas izpildes rezultātā pievienotā vērtība.

Ja zemesgrāmatā ir ierakstīta atzīme, lai nodrošinātu prasījumu par tiesību uz parādnieka īpašumu vai par labu parādniekam nostiprinātu tiesību iegūšanu vai zaudēšanu vai lai nodrošinātu prasījumu par šādas tiesības satura vai tās prioritātes grozīšanu, kreditors var saņemt apmierinājumu par savu kreditora prasījumu no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Minēto piemēro arī, ja parādnieks ir uzņēmies pārejās saistības pret kreditoru, kuras tas pēcāk nav izpildījis pilnībā vai daļēji. Pēc analogijas šo noteikumu piemēro arī atzīmēm kuģu reģistrā, kuģubūves reģistrā vai lidmašīnu reģistrā.

Ja pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas parādnieks ir pārdevis savu kustamo īpašumu, saglabājot īpašumtiesības, un ir nodevis īpašumu pircēja valdījumā, pircējs var prasīt pirkuma un pārdevuma līguma izpildi. Minēto piemēro arī, ja parādnieks ir uzņēmies papildu saistības pret pircēju, kuras tas nav pilnībā izpildījis vai ir izpildījis tikai daļēji. Ja pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas parādnieks ir nopircis nekustamo īpašumu, saglabājot īpašumtiesības, un ir ieguvis to valdījumā no pārdevēja, likvidatoram ir izvēles tiesības saskaņā ar SZ 181. pantu.

Maksātnespējas procesa uzsākšana neizbeidz nekustamā īpašuma vai telpu īri un nomu. Tas attiecas arī uz īres un nomas attiecībām, kuras parādnieks ir nodibinājis kā iznomātājs attiecībā uz objektiem, kuri apdrošināšanas mērķiem ir nodoti trešajai personai, kas finansējusi to iegūšanu vai izgatavošanu. Tiesības, kas ir saistītas ar laikposmu pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas, kā arī ar kaitējumu, kas nodarīts ar priekšlaicīgu līguma izbeigšanu, otra puse var izmantot tikai kā maksātnespējas kreditors.

Likvidators var atcelt nekustamā īpašuma vai telpu nomu vai īri, kuru parādnieks ir noslēdzis kā nomnieks, neatkarīgi no nolīgta termiņa, kā arī ievērojot juridisko paziņošanas termiņu. Ja likvidators paziņo par atcelšanu, otra puse kā maksātnespējas kreditors var prasīt kompensāciju par priekšlaicīgu līguma izbeigšanu. Ja maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā parādnieks nav pārņēmis nekustamo īpašumu vai telpas, likvidators un otra puse var atkāpties no līguma. Ja atkāpjas likvidators, otra puse kā maksātnespējas kreditors var prasīt kompensāciju par kaitējumu, kas nodarīts ar priekšlaicīgu līguma izbeigšanu. Katrai no pusēm ir pienākums pēc otras puses pieprasījuma 15 dienu laikā informēt otru pusi par savu nodomu atkāpties no līguma. Ja tas netiek izdarīts, puse zaudē atkāpšanās tiesības.

Ja parādniekam kā nekustamā īpašuma vai telpu iznomātājam pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas ir bijuši ar īres un nomas attiecībām saistīti prasījumi par turpmāku laikposmu, tam no īres vai nomas viedokļa ir tiesiskas sekas attiecībā uz pašreizējo kalendāra mēnesi, rēķinot uz maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdi. Ja maksātnespējas procesu uzsāk pēc mēneša piecpadsmitās dienas, prasījuma esībai ir tiesiskas sekas arī attiecībā uz nākamo kalendāra mēnesi un tās attiecas konkrēti uz īres un nomas attiecību nokārtošanu. Prasījumi, pamatojoties uz izpildi, ir līdzvērtīgi līgumiskiem prasījumiem. Likvidators parādnieka kā iznomātāja vārdā var atcelt nomas vai īres tiesiskās attiecības juridiskajā paziņošanas termiņā neatkarīgi no līgumiskā paziņojuma termiņa.

Trešā persona, kurai likvidators ir atsavinājis parādnieka iznomāto nekustamo īpašumu vai telpas un kas tādējādi iestājas nomas vai īres attiecībās parādnieka vietā, var atcelt šo līgumu juridiskajā paziņošanas termiņā.

Ja parādnieks ir nomnieks, otra līguma puse nevar atcelt nomas līgumu pēc tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu:

- 1) tādēļ, ka kavēts īres vai nomas maksājums, kas radies pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas;
- 2) parādnieka finanšu situācijas pasliktināšanās dēļ.

Maksātnespējas procesa uzsākšanas rezultātā netiek izbeigti ar parādnieku noslēgtie darba vai pakalpojumu līgumi. Maksātnespējas procesa uzsākšana ir īpašs attaisnojošs iemesls darba līguma atcelšanai. Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas likvidators parādnieka kā darba devēja vārdā, kā arī darbinieks var atcelt darba līgumu neatkarīgi no līgumā pieliktā termiņa un no likumiskajiem vai līgumiskajiem noteikumiem par darbinieku aizsardzību. Paziņošanas termiņš ir viens mēnesis, ja tiesību aktos nav noteikts īsāks laikposms. Ja darbinieki uzskata, ka darba līgumu atcelšana nav notikusi saskaņā ar tiesību aktiem, tie var lūgt savu tiesību aizsardzību saskaņā ar Darba likumu (*Zakon o radu*).

Likvidators ar tiesas atļauju var noslēgt jaunus darba līgumus uz noteiktu laiku, neievērojot ierobežojumus, kādi darba līgumiem uz noteiktu laiku paredzēti vispārējos darba tiesisko attiecību noteikumos, lai pabeigtu jau sāktu uzņēmējdarbību un novērstu iespējamo kaitējumu. Likvidators nosaka algas un citus ienākumus no darba tiesiskajām attiecībām, pamatojoties uz tiesas atļauju un saskaņā ar tiesību aktiem un darba koplīgumu. Algas un pabalstus par darba tiesiskajām attiecībām, uz ko darbiniekiem rodas tiesības pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas, nokārto kā maksātnespējīgā parādnieka mantas saistības.

Darbinieku līdzdalības tiesības izbeidzas ar maksātnespējas procesa uzsākšanu. Vienošanās ar darbinieku padomi likvidatoram nav saistošas.

Parādnieka rīkojumi attiecībā uz aktīviem, kas ir daļa no maksātnespējīgā parādnieka mantas, zaudē spēku, uzsākot maksātnespējas procesu. Ja persona, kura saņēmusi rīkojumu, bez savas vainas nav zinājusi par maksātnespējas procesu un turpina darbību, uzskata, ka rīkojums saglabājis spēku. Tādas personas prasījumus, kura saņēmusi rīkojumu par šādu turpinātu darbību, apmierina kā maksātnespējas kreditora prasījumus. Personai, kura saņēmusi rīkojumu, jāturpina darbība pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas, lai novērstu kaitējumu, kamēr darbību nav uzņēmies likvidators. Personas, kura saņēmusi rīkojumu, prasījumus, kas saistīti ar šādu darbību, apmierina kā kreditoru prasījumus no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Piedāvājumi, kas izteikti parādniekam vai kurus izteicis parādnieks, zaudē spēku dienā, kad tiek uzsākts maksātnespējas process, ja tie nav pieņemti pirms šīs dienas.

Attiecībā uz komercīgumiem, ar ko kāda persona uzņēmusies parādnieka vārdā un ar parādnieka atļauju veikt noteiktus pakalpojumus attiecībā uz aktīviem, kas nonāk maksātnespējīgā parādnieka mantā, ja šāda atļauja zaudē spēku ar maksātnespējas procesa uzsākšanu, personai, kura saņēmusi rīkojumu, jāturpina veikt darbības pat pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas, lai novērstu kaitējumu, kamēr darbības veikšanu nav uzņēmies likvidators. Personas, kura saņēmusi rīkojumu, prasījumus, kas izriet no turpinātās darbības, apmierina kā kreditoru prasījumus no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Līguma noteikumiem, kas iepriekš izslēdz vai ierobežo SZ noteikumu piemērošanu, nav juridiska spēka.

7 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē procedūras, ko sākuši individuāli kreditori (izņemot tiesvedībā esošas lietas)?

a) Pirmsmaksātnespējas procesā — sākot ar dienu, kad uzsākts pirmsmaksātnespējas process, līdz tā izbeigšanai pret parādnieku nevar vērst izpildi, administratīvo vai nodrošinājuma procesu. Jau notiekošu procesu aptur dienā, kad uzsākts pirmsmaksātnespējas process. Apturēto procesu turpina pēc kreditoru pieprasījuma:

- pēc pirmsmaksātnespējas vienošanās noslēgšanas — attiecībā uz pirmsmaksātnespējas procesā apstrīdētajiem prasījumiem vai prasījumu daļām;
- pēc galīgā lēmuma par pirmsmaksātnespējas procesa izbeigšanu.

Šos noteikumus nepiemēro procesam, kuru neskar pirmsmaksātnespējas process, kā arī procesam par tādu prasījumu apmierināšanu, kas radušies pēc pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas.

Tādu tiesvedības procesu, kas apturēts sakarā ar pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu un kurā vēlāk pieņemts galīgais lēmums, ar kuru apstiprina pirmsmaksātnespējas vienošanos, kura aptver kreditora prasījumu, tiesa turpina un noraida prasību vai aptur izpildi vai nodrošinājuma procesu, izņemot saistībā ar pirmsmaksātnespējas procesā apstrīdētajiem prasījumiem vai prasījumu daļām.

b) Maksātnespējas procesā — pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas atsevišķi kreditori nevar prasīt izpildi vai nodrošinājumu pret parādnieku attiecībā uz to aktīvu daļu, kas ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā, vai pret citiem parādnieka aktīviem. Kreditoriem, kas nav maksātnespējas kreditori, nav tiesību lūgt izpildi vai nodrošinājumu attiecībā pret turpmākiem individuālu parādnieku prasījumiem no to darba tiesiskajām attiecībām vai citiem pakalpojumiem, vai to prasījumiem uz minētā pamata maksātnespējas procesā, izņemot tādu uzturēšanas prasījumu un citu prasījumu apmierināšanas izpildi vai nodrošinājumu, kas var tikt apmierināti no parādnieka darbā gūtajiem ieņēmumiem, no kuriem nevar apmierināt citu kreditoru prasījumus. Izpildi un nodrošinājuma procesu, kas risinās maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā, pārtrauc. Kad šis process turpinās, izpildes tiesa aptur procesu.

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas kreditoriem, kuriem ir tiesības lūgt, lai daļa parādnieka aktīvu tiktu izslēgti no maksātnespējīgā parādnieka mantas (*izlučni vjerovnici*), savu tiesību izmantošanai var sākt izpildes un nodrošinājuma procesu pret parādnieku saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par izpildes procesu. Apturētos izpildu un nodrošinājuma procesus, kurus kreditori sākuši pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas, turpina un īsteno izpildes tiesas saskaņā ar noteikumiem par izpildu procesu.

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas kreditoriem, kuriem ir tiesības prasīt atsevišķu apmierinājumu (*razlučni vjerovnici*), nav tiesību sākt izpildu vai nodrošinājuma procesu. Izpildu un nodrošinājuma procesu, kas risinās maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā, aptur. Apturētos izpildu un nodrošinājuma procesus turpina tiesa, kas vada maksātnespējas procesu, piemērojot noteikumus par tādu vienību realizāciju, par kurām maksātnespējas procesā pastāv tiesības uz atsevišķu apmierinājumu.

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas ierakstus publiskos reģistros atļauts veikt, ja ierakstīšanas nosacījumi ir izpildīti pirms tam, kad iestājušās maksātnespējas procesa uzsākšanas tiesiskās sekas.

Sešus mēnešus pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas nav jāta izpilde tādu prasījumu nokārtošanai no maksātnespējīgā parādnieka mantas, kas nebalstās uz likvidatora tiesiskajiem darījumiem.

Šo noteikumu nepiemēro:

- 1) maksātnespējīgā parādnieka mantas saistībām no divpusēji saistoša līguma, kuru likvidators apņēmis izpildīt;
- 2) saistībām no pastāvīgām līgumattiecībām, kad beidzies pirmais termiņš, līdz kuram likvidators būtu varējis atcelt līgumu;
- 3) saistībām no pastāvīgām līgumattiecībām, ja likvidators ir saņēmis atlīdzību par labu maksātnespējīgā parādnieka mantai.

8 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē tādu procedūru turpināšanu, kas ir tiesvedībā maksātnespējas procedūras sākšanas brīdī?

a) Pirmsmaksātnespējas procesā — no pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas dienas līdz tā izbeigšanai pret parādnieku nevar uzsākt civilo tiesvedību. Ja šāds process jau notiek, to aptur dienā, kad tiek uzsākts pirmsmaksātnespējas process. Apturēto procesu turpina pēc kreditora pieprasījuma:

- pēc pirmsmaksātnespējas vienošanās noslēgšanas — attiecībā uz pirmsmaksātnespējas procesā apstrīdētajiem prasījumiem vai prasījumu daļām;
- pēc galīgā lēmuma par pirmsmaksātnespējas procesa izbeigšanu.

Šos noteikumus nepiemēro procesam, kuru neskar pirmsmaksātnespējas process, kā arī procesam par tādu prasījumu nokārtošanu, kas radušies pēc pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas.

Tādu tiesvedības procesu, kas apturēts sakarā ar pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu un kurā vēlāk pieņemts galīgais lēmums, ar kuru apstiprina pirmsmaksātnespējas vienošanos, kura aptver kreditora prasījumu, tiesa turpina un noraida prasību vai aptur izpildu vai nodrošinājuma procesu, izņemot saistībā ar pirmsmaksātnespējas procesā apstrīdētajiem prasījumiem vai prasījumu daļām.

b) Maksātnespējas procesā — likvidators, rīkojoties parādnieka vārdā, pārņem tiesvedību par maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošajiem aktīviem, ieskaitot šķīrējtiesas procesus, kuri norisinājās maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā. Ar maksātnespējas procesā iesniegtajiem prasījumiem saistītas lietas nevar turpināt, kamēr tās nav izskatīti pārskata sēdē.

Lietas pret parādnieku, kas maksātnespējas procesa uzsākšanas laikā atrodas izskatīšanā, tā vārdā pārņem likvidators, ja tās ir saistītas ar:

- 1) aktīvu izslēgšanu no maksātnespējīgā parādnieka mantas;
- 2) atsevišķu nokārtošanu;
- 3) maksātnespējīgā parādnieka mantas saistībām.

9 Kādas galvenās iezīmes raksturo kreditoru dalību maksātnespējas procedūrā?

a) Pirmsmaksātnespējas procesā — parādnieka kreditori pirmsmaksātnespējas procesā ir personas, kurām pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanas brīdī ir mantiski prasījumi pret parādnieku. SZ noteikumus par balsstiesībām par maksātnespējas kārtību attiecīgi piemēro kreditoru balsstiesībām attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu.

Kreditori balso rakstiski, izmantojot noteikto balsošanas veidlapu. Balsošanas veidlapu iesniedz tiesai ne vēlāk kā līdz balsošanas sēdes sākumam. Tai jābūt pilnvarotas personas parakstītai un apliecinātai. Ja kreditori līdz sēdes sākumam neiesniedz balsošanas veidlapu vai iesniedz tādu balsošanas veidlapu, no kuras nevar nepārprotami konstatēt, kā tie balsojuši, uzskata, ka tie nobalsojuši pret pārstrukturēšanas plānu.

Sēdē klātesošie kreditori balso, izmantojot noteikto balsošanas veidlapu. Ja balsstiesīgie kreditori sēdē nebalso, uzskata, ka tie nobalsojuši pret pārstrukturēšanas plānu.

Katra balsstiesīgo kreditoru grupa par pārstrukturēšanas plānu balso atsevišķi. Noteikumus par maksātnespējas kārtības noteikšanas dalībnieku iedalījumu attiecīgi piemēro pirmsmaksātnespējas kreditoru iedalīšanai.

Uzskatāms, ka kreditori ir apstiprinājuši pārstrukturēšanas plānu, ja tam balsojumā atbalstu izteicis vairākums kreditoru un ja katrā grupā to kreditoru, kuri balsojuši par plānu, prasījumu kopsumma vismaz divkārt pārsniedz to kreditoru prasījumu kopsummu, kuri balsojuši pret plāna pieņemšanu.

Kreditorus, kuriem ir kopējas tiesības vai kuru tiesības līdz pirmsmaksātnespējas pamata rašanās brīdim bija vienotas, balsošanā skaita kā vienu kreditoru. Attiecīgi rīkojas atsevišķu tiesību vai lietojuma tiesību turētāju gadījumā.

b) Maksātnespējas procesā — kreditoru komiteja — tiesa, lai aizsargātu kreditoru intereses maksātnespējas procesā, pirms pirmās kreditoru sēdes var izveidot kreditoru komiteju un iecelt tās locekļus.

Kreditoru komitejā jābūt pārstāvētiem gan kreditoriem ar prasījumiem par lielākajām summām, gan kreditoriem ar maza apmēra prasījumiem. Kreditoru komitejā jābūt pārstāvētam arī parādnieka bijušo darbinieku pārstāvim, izņemot, ja tie procesā piedalās kā kreditori ar maznozīmīgiem prasījumiem.

Par kreditoru komitejas locekļiem var iecelt kreditorus, kuriem ir tiesības prasīt atsevišķu apmierinājumu (*razlučni vjerovnici*), un personas, kas nav kreditori, bet kas varētu sniegt ieguldījumu komitejas darbā, izmantojot savas lietpratēja zināšanas.

Kreditoru komitejas locekļu skaitam jābūt nepāra skaitlim — ne vairāk kā deviņiem. Ja kreditoru ir mazāk nekā pieci, kreditoru komitejas pilnvaras piešķir visiem kreditoriem.

Ja pārskata sēdē noteikts, ka kreditoru atzīto prasījumu vērtība pārsniedz HRK 50 miljonus, un parādniekam maksātnespējas procesa uzsākšanas dienā ir darba līgumi ar vairāk nekā 20 darbiniekiem, tiesa ir atbildīga par to, lai kreditoriem būtu iespējams pieņemt lēmumu par kreditoru komitejas izveidošanu.

Kreditoru komitejai jāuzrauga likvidators un jāsniedz tam palīdzība komercdarbības veikšanā, kā arī jāuzrauga darbība saskaņā ar SZ 217. pantu, jāizpēta uzņēmuma grāmatvedības un citi reģistri, kā arī jāuzdod pārbaudīt apgrozījumu un naudas līdzekļu summu. Kreditoru komiteja var pilnvarot atsevišķus komitejas locekļus veikt atsevišķas tās atbildības jomā esošas darbības.

Kreditoru komiteja savas atbildības ietvaros jo īpaši:

- 1) izskata likvidatora ziņojumus par maksātnespējas procesa gaitu un maksātnespējīgā parādnieka mantas stāvokli;
- 2) izskata uzņēmuma grāmatvedību un visus likvidatora pārņemtos dokumentus;
- 3) iesniedz tiesai sūdzības par likvidatora darbībām;
- 4) apstiprina maksātnespējas procesa izmaksu aprēķinu;
- 5) pēc tiesas lūguma sniedz tiesai atzinumu par parādnieka aktīvu likvidāciju;
- 6) pēc tiesas lūguma sniedz tiesai atzinumu par parādnieka aktīvās uzņēmējdarbības turpināšanu vai par parādnieka darbībām;

7) pēc tiesas lūguma sniedz tiesai atzinumu par attaisnoto zaudējumu atzīšanu, kas konstatēti aktīvu inventarizācijas laikā.

(3) Kreditoru komitejai jāinformē kreditori par maksātnespējas procesa gaitu un maksātnespējīgā parādnieka mantas stāvokli.

Kreditoru sapulce

Tiesa sasauca kreditoru sapulci. Tiesības piedalīties ir visiem maksātnespējas kreditoriem, visiem maksātnespējas kreditoriem ar tiesībām uz atsevišķu nokārtošanu, likvidatoram un individuālajam parādniekam.

Ziņošanas sēdē vai jebkurā vēlākā sēdē kreditoru sapulce ir tiesīga:

- 1) izveidot kreditoru komiteju, ja tāda jau nav izveidota, vai grozīt tās sastāvu, vai atbrīvot komiteju;
- 2) iecelt jaunu likvidatoru;
- 3) izlemt par parādnieka darbības turpināšanu vai izbeigšanu, kā arī parādnieka aktīvu likvidācijas veidu un noteikumiem;
- 4) uztod likvidatoram izstrādāt maksātnespējas kārtību;
- 5) pieņemt jebkādas kreditoru komitejas kompetencē esošus lēmumus;
- 6) izlemt citus jautājumus, kam ir nozīme maksātnespējas procesa īstenošanā un izbeigšanā saskaņā ar SZ.

Kreditoru sapulcei ir tiesības lūgt likvidatoru iesniegt paziņojumus un ziņojumus par situāciju un uzņēmuma darbību. Ja nav izveidota kreditoru komiteja, kreditoru sapulce var uztod pārbaudīt apgrozījumu un likvidatora pārvaldītās naudas summas.

10 Kādā veidā maksātnespējas administrators drīkst izmantot vai atsavināt parādnieka mantā ietilpstošus aktīvus?

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas parādnieka kā juridiskas personas tiesības izbeidzas un pāriet likvidatoram. Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas individuālā parādnieka tiesības pārvaldīt un atsavināt maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošos aktīvus pāriet likvidatoram.

Likvidatoram nekavējoties pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas jāpārņem un jāpārvalda visi maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi.

Likvidators, pamatojoties uz izpildu lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu, var lūgt tiesu, lai tā uztod parādniekam nodot aktīvus un nosaka izpildes pasākumus šī rīkojuma piespiedu izpildei.

Pēc tam, kad lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu kļuvis neapstrīdams, likvidators var lūgt tiesu noteikt, ka trešām personām, kuru valdījumā ir maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi, šie aktīvi ir jāatdod. Vienlaikus ar šo lūgumu likvidatoram jāiesniedz dokuments, kas apliecina aktīvu piederību.

Tiesa pieņem lēmumu par likvidatora priekšlikumu pēc tam, kad uzklautas personas, kuru valdījumā ir maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi.

Likvidators sagatavoto maksātnespējīgā parādnieka mantas atsevišķo aktīvu sarakstu. Individuālajam parādniekam un personām, kuras iepriekš ar tiesību aktiem pilnvarotas pārstāvēt parādnieku, šajā ziņā jāsadarbjas ar likvidatoru. Likvidatoram no šīm personām jāievāc nepieciešamā informācija, izņemot, ja process tādējādi tiktu nepamatoti kavēts.

Likvidators sagatavo visu parādnieka kreditoru sarakstu, kas tam ir zināmi no parādnieka grāmatvedības un uzņēmuma dokumentiem, citas parādnieka informācijas, iesniegtajiem prasījumiem vai kā citādi.

Likvidators sagatavo sistemātisku pārskatu uz maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdi, norādot un salīdzinot maksātnespējīgā parādnieka aktīvus un parādnieka saistības, kā arī to novērtējumu.

Maksātnespējīgā parādnieka mantas inventāra sarakstu, kreditoru sarakstu, kā arī aktīvu un saistību pārskatu iesniedz tiesas kancelejā ne vēlāk kā astoņas dienas pirms ziņošanas sēdes.

Maksātnespējas procesa uzsākšana nemaina komerciesībās un nodokļu tiesībās paredzēto parādnieka pienākumu kārtot grāmatvedību un iesniegt pārskatus. Likvidatoram šie pienākumi jāveic attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Likvidatoram ne vēlāk kā 15 dienas pirms ziņošanas sēdes jāiesniedz tiesai ziņojums par parādnieka saimniecisko stāvokli un šī stāvokļa iemesliem, ko ne vēlāk kā 8 dienas pirms ziņošanas sēdes publicē tiesas elektroniskajā ziņojumu dēlī (*e-Oglasna ploča suda*).

Pēc ziņošanas sēdes likvidatoram nekavējoties jārealizē maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošie aktīvi, ja tas nav pretrunā ar kreditoru sapulces lēmumu.

Likvidatoram maksātnespējas procesa aktīvi jārealizē saskaņā ar kreditoru sapulces un kreditoru komitejas lēmumiem.

11 Kādi prasījumi jāizvirza pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un kādas darbības tiek veiktas ar prasījumiem, kuri rodas pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas parādnieka kā juridiskas personas tiesības izbeidzas un pāriet likvidatoram. Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas individuālā parādnieka tiesības pārvaldīt un atsavināt maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošos aktīvus pāriet likvidatoram.

Likvidatoram nekavējoties pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas jāpārņem un jāpārvalda visi maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi.

Likvidators, pamatojoties uz izpildu lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu, var lūgt tiesu, lai tā uztod parādniekam nodot aktīvus un nosaka izpildes pasākumus šī rīkojuma piespiedu izpildei.

Pēc tam, kad lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu kļuvis neapstrīdams, likvidators var lūgt tiesu noteikt, ka trešām personām, kuru valdījumā ir maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi, šie aktīvi ir jāatdod. Vienlaikus ar šo lūgumu likvidatoram jāiesniedz dokuments, kas apliecina aktīvu piederību.

Tiesa pieņem lēmumu par likvidatora priekšlikumu pēc tam, kad uzklautas personas, kuru valdījumā ir maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvi.

Likvidators sagatavoto maksātnespējīgā parādnieka mantas atsevišķo aktīvu sarakstu. Individuālajam parādniekam un personām, kuras iepriekš ar tiesību aktiem pilnvarotas pārstāvēt parādnieku, šajā ziņā jāsadarbjas ar likvidatoru. Likvidatoram no šīm personām jāievāc nepieciešamā informācija, izņemot, ja process tādējādi tiktu nepamatoti kavēts.

Likvidators sagatavo visu parādnieka kreditoru sarakstu, kas tam ir zināmi no parādnieka grāmatvedības un uzņēmuma dokumentiem, citas parādnieka informācijas, iesniegtajiem prasījumiem vai kā citādi.

Likvidators sagatavo sistemātisku pārskatu uz maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdi, norādot un salīdzinot maksātnespējīgā parādnieka aktīvus un parādnieka saistības, kā arī to novērtējumu.

Maksātnespējīgā parādnieka mantas inventāra sarakstu, kreditoru sarakstu, kā arī aktīvu un saistību pārskatu iesniedz tiesas kancelejā ne vēlāk kā astoņas dienas pirms ziņošanas sēdes.

Maksātnespējas procesa uzsākšana nemaina komerciesībās un nodokļu tiesībās paredzēto parādnieka pienākumu kārtot grāmatvedību un iesniegt pārskatus. Likvidatoram šie pienākumi jāveic attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Likvidatoram ne vēlāk kā 15 dienas pirms ziņošanas sēdes jāiesniedz tiesai ziņojums par parādnieka saimniecisko stāvokli un šī stāvokļa iemesliem, ko ne vēlāk kā 8 dienas pirms ziņošanas sēdes publicē tiesas elektroniskajā ziņojumu dēlī (*e-Oglasna ploča suda*).

Pēc ziņošanas sēdes likvidatoram nekavējoties jārealizē maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošie aktīvi, ja tas nav pretrunā ar kreditoru sapulces lēmumu.

Likvidatoram maksātnespējas procesa aktīvi jārealizē saskaņā ar kreditoru sapulces un kreditoru komitejas lēmumiem.

12 Kādi noteikumi reglamentē prasījumu iesniegšanu, pārbaudi un atzīšanu?

a) Pirmsmaksātnespējas procesā — prasījumus iesniedz Finanšu aģentūras kompetentajai nodaļai, izmantojot standartizētu veidlapu, kam pievieno to dokumentu kopijas, uz kuru pamata prasījums radies vai kas prasījumu pierāda.

Finanšu ministrijas nodokļu iestāde (*Ministarstvo financija – Porezna uprava*) var iesniegt prasījumus, kas radušies no nodokļiem, papildnodokļiem, obligātās apdrošināšanas iemaksām, kas saskaņā ar tiesību aktiem jāietur no ienākumiem un algas, kā arī citus prasījumus, kuru izpildi tā ir tiesīga pieņemt saskaņā ar īpašiem noteikumiem, izņemot prasījumus par nodokļiem un papildnodokļiem, ko uzliek ienākumiem no darba tiesiskajām attiecībām, un iemaksām no pamatsummas par personām, kas apdrošinātas darba tiesiskajās attiecībās.

Pirmsmaksātnespējas procesā parādnieka darbinieki un bijušie darbinieki, kā arī Finanšu ministrijas nodokļu iestāde nevar iesniegt prasījumus par darba tiesiskajām attiecībām, atlaišanas pabalstu, kura apmērs nepārsniedz tiesību aktos vai darba koplīgumā paredzēto, kā arī prasījumus par tāda kaitējuma kompensāciju, kas nodarīts ar darba traumām vai arodslimību, un šie prasījumi nevar būt pirmsmaksātnespējas procesa objekts. Ja pieteikuma iesniedzējs šos prasījumus nav norādījis pieteikumā par pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu vai norādījis tos kļūdaini, parādnieka darbiniekiem un bijušajiem darbiniekiem, kā arī Finanšu ministrijas nodokļu iestādei ir tiesības iesniegt iebildumu.

Iesniedzot prasījumus, kreditoriem, kuri ir tiesīgi prasīt atsevišķu apmierinājumu (*razlučni vjerovnici*), ir jānorāda informācija par to tiesībām, atsevišķa apmierinājuma juridisko pamatu un to parādnieka aktīvu daļu, uz kuru attiecas to tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, kā arī jānorāda, vai tie atsakās no tiesībām uz atsevišķu apmierinājumu.

Iesniedzot prasījumus, kreditoriem, kuri ir tiesīgi prasīt, lai daļu parādnieku aktīvu izslēdz no maksātnespējīgā parādnieka mantas (*izlučni vjerovnici*), ir jānorāda informācija par to tiesībām, izņēmuma tiesību juridisko pamatu un to parādnieka aktīvu daļu, uz kuru attiecas izņēmuma tiesības.

Iesniedzot prasījumus, abu veidu kreditoriem (*razlučni vjerovnici* un *izlučni vjerovnici*) ir jāpaziņo, vai tie piekrīt vai atsakās piekrist, ka pārstrukturēšanas plāna īstenošanai tiek atlikta nokārtošana no aktīviem, uz kuriem attiecas to tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, vai apturēta to aktīvu nošķiršana, uz kuriem attiecas to izņēmuma tiesības.

Pirmsmaksātnespējas vienošanās nedrīkst kavēt kreditoru tiesības uz atsevišķu nokārtošanu no aktīviem, kuriem piemēro tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, ja šī vienošanās neparedz citādi. Ja pirmsmaksātnespējas vienošanās tieši paredz citu kārtību, tajā jābūt norādītam, kāda šo kreditoru tiesību daļa tiek samazināta, uz cik ilgu laiku tiks atlikta nokārtošana un kādi citi pirmsmaksātnespējas procesa noteikumi attiecas uz šīm tiesībām.

Ja kreditors neiesniedz prasījumu, bet šis prasījums ir minēts pieteikumā par pirmsmaksātnespējas procesa uzsākšanu, šo prasījumu uzskata par iesniegtu. Parādniekam un pilnvarniekam, ja tāds iecelts, ir jāpauž nostāja par kreditoru iesniegtajiem prasījumiem. Šo nostāju iesniedz Finanšu aģentūras kompetentajai nodaļai, izmantojot standarta veidlapu, kurā par katru prasījumu ietver šādu informāciju:

- 1) prasījuma numuru iesniegto prasījumu tabulā;
- 2) informāciju kreditoru identificēšanai;
- 3) iesniegtā prasījuma summu;
- 4) parādnieka un pilnvarnieka, ja tāds ir, paziņojumu, ar ko atzīt vai iebilst pret prasījumu;
- 5) apstrīdētā prasījuma summu;
- 6) faktus, kas apstiprina apstrīdētā prasījuma vai prasījuma daļas neesību.

Kad beidzies termiņš nostājas paušanai, parādnieks un pilnvarnieks, ja tāds ir, vairs nevar iebilst pret prasījumiem, kurus tie atzinuši.

Kreditors var apstrīdēt cita kreditora iesniegtu prasījumu.

Iebildumu pret prasījumu iesniedz Finanšu aģentūras kompetentajai nodaļai, izmantojot standarta veidlapu un ietverot šādu informāciju:

- 1) informāciju tā kreditora identificēšanai, kas apstrīd prasījumu;
- 2) apstrīdētā prasījuma atsaucē numuru iesniegto prasījumu tabulā;
- 3) informāciju tā kreditora identificēšanai, kas iesniedzis apstrīdēto prasījumu;
- 4) iesniegtā apstrīdētā prasījuma summu;
- 5) kreditora paziņojumu par prasījuma apstrīdēšanu;
- 6) apstrīdētā prasījuma summu;
- 7) faktus, kas apstiprina apstrīdētā prasījuma vai prasījuma daļas neesību.

Finanšu aģentūra, izmantojot standartizētu veidlapu, apkopo iesniegto prasījumu tabulu un apstrīdēto prasījumu tabulu.

b) Maksātnespējas procesā — prasījumus iesniedz likvidatoram, izmantojot standartizētu veidlapu, divos eksemplāros, kam pievieno to dokumentu kopijas, uz kuru pamata prasījums radies vai kas prasījumu pierāda.

Likvidators līdz maksātnespējas procesa uzsākšanai sagatavo sarakstu ar visiem parādnieka darbinieku un bijušo darbinieku prasījumiem, kuru bruto un neto summas ir jāpaziņo; parakstīšanai jāiesniedz divas prasījumu iesniegumu kopijas.

Zemākas prioritātes kreditoru prasījumus iesniedz tikai pēc īpaša tiesas uzaicinājuma. Iesniedzot šos prasījumus, jānorāda, ka to prioritāte ir zema, kā arī kārta, uz kuru ir tiesības kreditoram.

Kreditoriem, kuriem ir tiesības prasīt izņēmumu (*izlučni vjerovnici*), ir jāinformē likvidators par to izņēmuma tiesībām, kā arī jānorāda aktīvi, uz kuriem šīs tiesības attiecas, vai paziņojumā jāatsaucas uz savām tiesībām saņemt kompensāciju par izņēmuma tiesībām.

Kreditoriem, kuriem ir tiesības uz atsevišķu apmierinājumu (*razlučni vjerovnici*), ir jāinformē likvidators par to tiesībām uz atsevišķu apmierinājumu un šo tiesību juridisko pamatu, kā arī jānorāda aktīvi, uz kuriem šīs tiesības attiecas. Ja šādi kreditori iesniedz prasījumus arī kā maksātnespējas kreditori, tiem iesniegumā jānorāda maksātnespējas parādnieka aktīvu daļa, uz kuru attiecas to tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, un summa, par kuru to prasījums varētu netikt apmierināts ar šīm nodalīšanas tiesībām.

Kreditori, kuriem ir tiesības uz atsevišķu apmierinājumu un kuri par to neinformē likvidatoru, nezaudē tiesības uz atsevišķu nokārtošanu. Izņēmuma gadījumā kreditori, kuriem ir tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, zaudē tiesības uz atsevišķu nokārtošanu un tiem nav tiesību uz kaitējuma kompensāciju vai citu kompensāciju no maksātnespējas parādnieka vai kreditora, ja objekts, attiecībā uz kuru pastāv tiesības uz atsevišķu apmierinājumu, realizēts maksātnespējas procesā bez to piedalīšanās, un nodalīšanas tiesības nav ievadītas publiskā reģistrā vai par tām nav zinājis vai nav varējis zināt likvidators. Iesniegtos prasījumus pārskata sēdē izvērtē attiecībā uz to summu un prioritāti.

Likvidatoram par katru iesniegto prasījumu ir jāsniedz konkrēta atbilde par to, vai tas tiek atzīts vai apstrīdēts.

Likvidatora, individuālā parādnieka vai kāda no maksātnespējas kreditoriem apstrīdētos prasījumus ir jāizskata atsevišķi. Izņēmuma tiesības un tiesības uz atsevišķu apmierinājumu neizskata.

Prasījumu uzskata par apstiprinātu, ja izskatīšanas sēdē to atzīst likvidators un neapstrīd maksātnespējas kreditors vai ja paziņots iebildums tiek noraidīts.

Ja individuālais parādnieks apstrīd prasījumu, tas neliedz šo prasījumu konstatēt.

Tiesa sagatavo izvērtēto prasījumu tabulu, kurā par katru iesniegto prasījumu norāda summu, par kādu prasījums konstatēts, tā prioritāti un personu, kura prasījumu apstrīdējusi. Tabulā norāda arī individuālā parādnieka apstrīdētos prasījumus. Prasījuma konstatējumu tiesa norāda arī uz vekseliem un citiem parāda dokumentiem.

Pamatojoties uz izvērtēto prasījumu tabulu, tiesa pieņem lēmumu, ar kuru nosaka konstatēto vai apstrīdēto atsevišķo prasījumu summu un secību. Saskaņā ar šo lēmumu tiesa arī nolemj uzdot celt prasības, lai konstatētu vai apstrīdētu prasījumus.

Ja likvidators apstrīdējis prasījumu, tiesa aicina kreditoru sākt tiesvedību pret parādnieku par apstrīdētā prasījuma konstatēšanu.

Ja kāds no maksātnespējas kreditoriem apstrīdējis prasījumu, kuru atzinis likvidators, tiesa aicina šo kreditoru sākt tiesvedību par apstrīdētā prasījuma konstatēšanu. Šādā tiesvedībā persona, kura iebilst pret prasījumu, rīkojas parādnieka vārdā un uz tā rēķina.

Ja apstrīdēti parādnieka darbinieku un bijušo darbinieku prasījumi, prasību tiesā par apstrīdēto prasījumu konstatēšanu ceļ saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par tiesvedību un īpašajiem noteikumiem par darba strīdu procesu.

Ja attiecībā uz apstrīdēto prasījumu pastāv izpildu dokuments, tiesa aicina apstrīdējušo pusi sākt tiesvedību, lai pierādītu apstrīdēšanas pamatu.

13 Kādi noteikumi regulē ienākumu sadali? Kā nosaka prasījumu un kreditoru tiesību hierarhiju?

Kreditoru saistību nokārtošana notiek saskaņā ar naudas plūsmu. Veicot daļēju sadali, subordinētos kreditorus neņem vērā. Sadali veic likvidators. Pirms katras sadales likvidatoram jāsaņem kreditoru komitejas vai, ja kreditoru komiteja nav izveidota, tiesas piekrišana.

Pirmās kārtas prioritārie prasījumi ietver parādnieka darbinieku un bijušo darbinieku prasījumus no darba tiesiskajām attiecībām, kas radušies līdz maksātnespējas procesa uzsākšanas dienai, to kopējā bruto apmērā, tiesību aktos vai darba koplīgumā paredzēto atlaišanas pabalstu, un prasījumus par darba traumas vai arodslimības nodarītā kaitējuma kompensāciju.

Otrās kārtas prioritārie prasījumi ietver visus pārējos prasījumus pret parādnieku, izņemot subordinētos prasījumus.

Pēc prioritāro prasījumu apmierināšanas prasījumus, kas atzīti par subordinētiem, apmierina šādā secībā:

- 1) par maksātnespējas kreditoru prasījumiem uzkrātie procenti kopš maksātnespējas procesa uzsākšanas;
- 2) atsevišķo kreditoru izmaksas, ko radījuši to dalība procesā;
- 3) naudas sodi par noziedzīgiem nodarījumiem vai administratīviem pārkāpumiem un kriminālprocesa vai administratīvo pārkāpumu procesa radītās izmaksas;
- 4) prasījumi par parādnieka bezatlīdzības pakalpojumu sniegšanu;
- 5) prasījumi par sabiedrības daļbnieka veikta aizdevuma, ar ko aizstāts kapitāls, atmaksu vai atbilstīgi prasījumi.

Nenomaksāto prasījumu termiņš iestājas ar maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Prasījumus, kas ir saistīti ar neregulējošu nosacījumu, kurš stājas spēkā, uzsākot maksātnespējas procesu, līdz šī nosacījuma spēkā stāšanās brīdim uzskata par beznosacījuma prasījumiem.

Maksātnespējas procesa izmaksas un citas maksātnespējīgā parādnieka mantas saistības vispirms nokārto no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Likvidators prasījumus apmierina to termiņa secībā.

Pirms sadales veikšanas likvidators sagatavo prasījumu sarakstu, kas tiks ņemti vērā sadales vajadzībām (sadales saraksts). Parādnieka darbinieku un bijušo darbinieku prasījumus no darba tiesiskajām attiecībām, kas radušies līdz maksātnespējas procesa uzsākšanas dienai, ņem vērā, nosakot bruto summu. Sarakstā jāietver prasījumu summa un no maksātnespējīgā parādnieka mantas pieejamā summa, ko sadala starp kreditoriem.

Kreditoram, kuram ir tiesības uz atsevišķu apmierinājumu un pret kuru parādniekam ir arī personīga atbildība, ne vēlāk kā 15 dienu laikā no sadales saraksta paziņošanas jāiesniedz likvidatoram pierādījumi, ka tas atteicies no tiesībām uz atsevišķu nokārtošanu (un par kādu summu) vai ka atsevišķa nokārtošana nav notikusi. Ja tas savlaicīgi neiesniedz pierādījumus, tā prasījumu daļējās sadales gaitā neņem vērā.

Prasījumus ar atliekošu nosacījumu daļējas sadales laikā ņem vērā pilnā apmērā. Ar šiem prasījumiem saistīto daļu sadales laikā rezervē.

Galīgās sadales laikā prasījumus ar atliekošu nosacījumu neņem vērā, ja šī nosacījuma izpildīšanās ir tik mazvarbūtīga, ka sadales laikā tam nav materiālas vērtības. Šādā gadījumā summas, kas šī prasījuma apmierināšanai rezervētas iepriekšējās sadales laikā, ietver mantā, no kuras veic galīgo sadali.

Kreditoriem, kuri ir izslēgti no daļējās sadales un kuri vēlāk izpilda SZ 275. un 276. pantā paredzētos nosacījumus, nākamās sadales laikā no maksātnespējīgā parādnieka mantas atlikuma izmaksā tādu pašu summu kā citiem kreditoriem. Tikai pēc tam iespējams turpināt citu kreditoru prasījumu apmierināšanu.

Galīgā sadale sākas uzreiz pēc tam, kad pabeigta maksātnespējīgā parādnieka mantas realizācija. Galīgo sadali var sākt tikai ar tiesas piekrišanu.

Ja galīgās sadales laikā ir pilnībā iespējams apmierināt visu kreditoru prasījumus, likvidators pārpalikumu nodod individuālajam parādniekam. Ja parādnieks ir juridiska persona, likvidators katrai personai, kurai ir daļība parādnieka kapitālā, piešķir pārpalikuma daļu, uz kādu šai personai būtu tiesības, ja ārpus maksātnespējas procesa notiktu likvidācijas process.

14 Kādi ir maksātnespējas procedūras izbeigšanas nosacījumi un sekas (jo īpaši, to izbeidzot ar mierizlīgumu)?

a) Pirmsmaksātnespējas process — ja kreditori piekrīt pārstrukturēšanas plānam, tiesa ar lēmumu atzīst pārstrukturēšanas plāna apstiprināšanu un apstiprina pirmsmaksātnespējas vienošanos, izņemot, ja:

- kāds no kreditoriem pietiekami ticami pamato, ka ar pārstrukturēšanas plānu tiesības tiek samazinātas zem līmeņa, uz kādu varētu pamatoti pretendēt, ja pārstrukturēšana nenotiktu;
- no pārstrukturēšanas plāna šķiet mazticami, ka tā īstenošana ļaus parādniekam atjaunot maksātspēju laikā līdz kārtējā gada beigām un divu nākamo kalendāra gadu laikā;
- pārstrukturēšanas plānā nav noteikts, kā notiek norēķini par summām, ko kreditori saņemtu, ja prasījums netiktu apstrīdēts; vai
- pārstrukturēšanas plānā ierosināts kapitalizēt vienu vai vairāku kreditoru prasījumus un parādnieka daļbnieki nav pieņēmuši lēmumu piekrist šādi darboties saskaņā ar Sabiedrību likumu (*Zakon o trgovačkim društvima*).

Ja pirmsmaksātnespējas vienošanās apstiprināšanas nosacījumi nav izpildīti, tiesa ar lēmumu nosaka, ka pirmsmaksātnespējas vienošanās apstiprināšana ir atlikta, un aptur procesu.

Apstiprināta pirmsmaksātnespējas vienošanās rada tiesiskas sekas kreditoriem, kas nav piedalījušies procesā, un kreditoriem, kuri piedalījušies procesā, un to apstrīdētos prasījumus konstatē pēc tam.

Parādniekam, kas guvis peļņu no saistībām, kas saskaņā ar apstiprinātu pirmsmaksātnespējas vienošanos tiek norakstītas, gūtā peļņa jāpatur, kamēr nav beidzies visu no pirmsmaksātnespējas vienošanās radušos saistību izpildes termiņš.

Ja kreditors noraksta parādnieka prasījumu saskaņā ar apstiprinātu pirmsmaksātnespējas vienošanos, norakstītā prasījuma summu nodokļu ziņā atzīst par kreditora atskaitāmiem izdevumiem.

b) Maksātnespējas procesā — uzreiz pēc galīgās sadales beigām tiesa pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu, un šis lēmums tiek iesniegts iestādei, kas pārvalda reģistru, kurā ierakstīts parādnieks. Izslēdzot no reģistra, parādnieks, kas ir juridiska persona, beidz pastāvēt, bet parādnieks, kas ir fiziska persona — zaudē individuāla komersanta, uzņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu.

15 Kādas ir kreditoru tiesības pēc maksātnespējas procedūras izbeigšanas?

Maksātnespējas kreditori pēc tam, kad pabeigta maksātnespējas process pret individuālu parādnieku, var turpināt neierobežoti censties apmierināt savus prasījumus.

Maksātnespējas kreditori var panākt, ka tiek izpildīti to prasījumi pret parādnieku, izmantojot lēmumu, kurā izklāstīts to prasījumu konstatējums, ja prasījumi ir tikuši konstatēti un parādnieks tos nav apstrīdējis pārskata sēdē. Nesekmīgi apstrīdēts prasījums ir līdzvērtīgs neapstrīdētam prasījumam.

Tiesa pēc likvidatora vai jebkura kreditora lūguma, vai pēc savas iniciatīvas nosaka, ka process jāturpina turpmākas sadales veikšanai, ja pēc pēdējās sēdes:

- 1) ir izpildīti nosacījumi, lai rezervētās summas sadalītu kreditoriem;

- 2) no maksātnespējīgā parādnieka mantas izmaksātās summas tiek ieskaitītas atpakaļ maksātnespējīgā parādnieka mantā;
- 3) tiek atrasti aktīvi, kas ir maksātnespējīgā parādnieka mantas daļa.

Tiesa uzdod turpināt procesu vēlākās sadales vajadzībām neatkarīgi no fakta, ka process ir ticis izbeigts.

Tiesa var atturēties no vēlākās sadales un nodot sadalei pieejamo summu kreditoriem vai nodot atrasto objektu individuālajam parādniekam, ja tā uzskata to par lietderīgu, ņemot vērā summas nebūtiskumu vai objekta mazvērtīgumu, kā arī procesa turpināšanas izmaksas vēlākās sadales veikšanai. Tiesa var noteikt, ka vēlākās sadales procesa turpināšanas priekšnoteikums ir avansa maksājums šī procesa izmaksu nokārtošanai.

Pēc vēlākās sadales veikšanas tiesa pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu.

Pēc tam, kad uzdots veikt vēlāko sadali, likvidators saskaņā ar galīgo sarakstu sadala naudas summu, ko var brīvi atsavināt, vai naudas summu, kas saņemta par vēlāk atrastas maksātnespējīgā parādnieka mantas daļas realizāciju. Likvidators iesniedz tiesai galīgo atskaiti.

Maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditori, par kuru prasījumiem likvidators uzzinājis:

- 1) daļējās sadales laikā pēc tam, kad noteikta sadalāmā daļa,
- 2) galīgās sadales laikā pēc pēdējās sēdes slēgšanas,
- 3) vēlākās sadales laikā pēc tam, kad publicēts šīs sadales saraksts,

var prasīt saistību nokārtošanu tikai no maksātnespējīgā parādnieka mantas, kas atlikusi pēc sadales.

16 Kurš sedz maksātnespējas procedūrā radušās izmaksas un izdevumus?

Katrs kreditors sedz savas pirmmaksātnespējas un maksātnespējas procesa izmaksas, ja SZ neparedz citādi.

17 Kādi noteikumi reglamentē kreditoru kopumam kaitējošu juridisku aktu spēkā neesību, atzīšanu par spēkā neesošiem vai neizpildāmību?

Tiesiskus darījumus, kas veikti pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas un kas izjauc vienvērtīgu saistību nokārtošanu ar maksātnespējas kreditoriem (kaitējuma nodarīšana kreditoriem) vai kas dod priekšroku dažiem kreditoriem uz citu rēķina (labvēlīga attieksme pret kreditoriem), var apstrīdēt likvidators parādnieka vārdā un maksātnespējas kreditori saskaņā ar SZ noteikumiem. Bezdarbība, kuras rezultātā parādnieks zaudējis tiesības vai ar kuru pamatoti, uzturēti vai nodrošināti pret to celtie mantiskie prasījumi, tiek uzskatīti par līdzvērtīgu šādiem tiesiskiem darījumiem.

Tiesisku darījumu, kas paredz vai ļauj kreditoram gūt nodrošinājumu vai apmierinājumu tādā veidā un laikā, kas atbilst to tiesību būtībai (atbilstīgs noregulējums), un kas veikts pēdējo trīs mēnešu laikā, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, var apstrīdēt, ja darījuma laikā parādnieks bijis maksātnespējīgs un kreditors zinājis par šo maksātnespēju.

Tiesisku darījumu, kas paredz vai ļauj kreditoram gūt nodrošinājumu vai apmierinājumu saskaņā ar tā tiesību būtību, var apstrīdēt, ja tas veikts pēc tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu un ja kreditors darījuma laikā zinājis par maksātnespēju vai par pieteikumu uzsākt maksātnespējas procesu.

Uzskata, ka kreditors zinājis par maksātnespēju vai par pieteikumu uzsākt maksātnespējas procesu, ja tas zinājis vai tam vajadzēja zināt par apstākļiem, no kuriem bija jābūt redzamam, ka pastāv maksātnespēja vai ka iesniegts pieteikums uzsākt maksātnespējas procesu.

Uzskata, ka personas, kuras ir bijušas cieši saistītas ar parādnieku tiesiskā darījuma laikā, ir zinājušas par maksātnespēju un maksātnespējas procesa uzsākšanas pieteikumu.

Tiesisku darījumu, ar ko veic vai atļauj nodrošinājumu vai apmierinājumu par labu tādām kreditoram, kam nav prasījuma tiesību vai nebija tiesību uz prasījumu konkrētajā veidā un laikā, var apstrīdēt, ja:

- 1) tas veikts pēdējā mēneša laikā, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai pēc pieteikuma iesniegšanas, vai
- 2) tas veikts trešajā vai otrajā mēnesī, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, un parādnieks šajā laikā bijis maksātnespējīgs, vai
- 3) ja darījums veikts trešajā vai otrajā mēnesī, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, un kreditors darījuma laikā zinājis, ka tas kaitēs maksātnespējas kreditoriem.

Uzskata, ka kreditors zinājis, ka darījums kaitēs citiem kreditoriem, ja šis kreditors zināja vai tam vajadzēja zināt par apstākļiem, no kuriem bija jābūt redzamam, ka kreditoriem tiks nodarīts kaitējums. Uzskata, ka personas, kuras darījuma brīdī bijušas tuvās attiecībās ar parādnieku, zināja, ka maksātnespējas kreditoriem tiks nodarīts kaitējums.

Parādnieka tiesisku darījumu, kas tieši radījis kaitējumu maksātnespējas kreditoriem, var apstrīdēt:

- 1) ja tas veikts trīs mēnešu laikā, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, ja parādnieks darījuma laikā bijis maksātnespējīgs un otra puse zinājusi par maksātnespēju, vai
- 2) ja tas veikts pēc tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, un ja otra persona tiesiskā darījuma laikā zinājusi vai tai būtu bijis jāzina, par maksātnespēju vai par pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Jebkuru parādnieka tiesisko darījumu, kura rezultātā tiek zaudētas kādas parādnieka tiesības vai kas liedz atsaukties uz kādām parādnieka tiesībām, vai jebkurš darījums, uz kura pamata mantisks prasījums pret parādnieku var saglabāt spēku vai tikt izpildīts, piedzina darījumam, kura rezultātā kreditoriem tiek nodarīts tiešs kaitējums.

Tiesisku darījumu, kuru parādnieks izdarījis pēdējo desmit gadu laikā, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai pēc tā, ja tas izdarīts ar nolūku kaitēt kreditoriem, var apstrīdēt, ja otra puse darījuma brīdī zinājusi par parādnieka nodomu. Nodoma apzināšanos prezumē, ja otra puse zinājusi, ka parādniekam draud maksātnespēja un ka šis darījums kaitēs kreditoriem.

Uzskata, ka kreditors ir zinājis, ka parādniekam draud maksātnespēja un ka šāds darījums kaitēs kreditoriem, ja šis kreditors zinājis vai tam vajadzēja zināt par apstākļiem, no kuriem bija jābūt redzamam, ka parādnieks ir maksātnespējīgs un ka šāds darījums kaitēs kreditoriem.

Līgumus par atlīdzību, kurus noslēdzis parādnieks un parādniekam tuvas personas, var apstrīdēt, ja tie tieši kaitē kreditoriem. Šādu līgumu nevar apstrīdēt, ja tas noslēgts vairāk nekā divus gadus pirms tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai ja otra puse pierāda, ka līguma noslēgšanas laikā tai nebija zināms nekas par parādnieka nodomu kaitēt kreditoriem.

Parādnieka bezatlīdzības vai par nebūtisku atlīdzību veiktu tiesisku darījumu var apstrīdēt, izņemot, ja tas veikts četrus gadus pirms tam, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Darījums par gadījuma rakstura dāvanu, kuras vērtība ir nebūtiska, nevar tikt apstrīdēts.

Tiesisks darījums, ar kuru sabiedrības dalībnieks iesniedz prasījumu par aizdevuma, ar kuru aizstāj kapitālu, atmaksu vai līdzīgu prasījumu, nav spēkā:

- 1) ja ar to sniedz nodrošinājumu un ja darījums veikts pēdējo piecu gadu laikā, pirms iesniegts priekšlikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāk
- 2) ja ar to garantē saistību nokārtošanu un ja darījums veikts pēdējā gada laikā, pirms iesniegts priekšlikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāk.

Tiesisku darījumu, ar kuru pasīvajam partnerim pilnībā vai daļēji atdod tā daļu sabiedrībā vai ar kuru tam tiek pilnībā vai daļēji atlaista radušos zaudējumu daļa, var apstrīdēt, ja līgums, uz kuru balstīts šāds darījums, noslēgts pēdējā gada laikā, pirms pret sabiedrību iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāk. Minēto piemēro arī, ja pasīvo partneri likvidē saskaņā ar līgumu.

Atbilstīga noregulējuma gadījumā parādnieka maksājumus, kas nokārtoti ar vekseli, nevar atprasīt no saņēmēja, ja saskaņā ar tiesību aktiem par apgrozāmajiem instrumentiem saņēmējs zaudētu prasījuma tiesības pret citiem parādniekiem, ja atteiktos pieņemt samaksu.

Tiesisku darījumu uzskata par notikušu laikā, kad iestājušās tā tiesiskās sekas.

Ja tam, lai tiesiskam darījumam būtu juridisks spēks, ir nepieciešams ieraksts publiskā grāmatā, reģistrā vai žurnālā, tiesisku darījumu uzskata par notikušu, kad izpildīti pārējie spēkā esības nosacījumi, parādnieka gribas izpaudums par šāda ieraksta veikšanu kļuvis saistošs un otra puse iesniegusi lūgumu reģistrēt juridiskās izmaiņas. Šo noteikumu piemēro arī lūgumam iepriekš veikt ierakstu, lai nodrošinātu tiesības uz juridiskām izmaiņām.

Ja tiesiskam darījumam ir noteikts nosacījums vai termiņš, ņem vērā laiku, kad tas veikts, nevis laiku, kad iestājies nosacījums vai beidzies termiņš.

Tiesisku darījumu, par kuru saņemts izpildraksts, un izpildes procesā veiktu tiesisku darījumu var apstrīdēt.

Ja parādnieks par izpildi ir saņēmis tādas pašas vērtības atlīdzību, kas ir tieši kļuvusi par daļu no tā aktīviem, šīs izpildes pamatā esošo tiesisko darījumu var apstrīdēt tikai tad, ja nodarīts tišs kaitējums.

Likvidators parādnieka vārdā, pamatojoties uz tiesas atļauju, var apstrīdēt parādnieka tiesiskos darījumus. Sūdzību iesniedz pret personu, kuras labā veikts apstrīdētais darījums.

Likvidators tiesisku darījumu apstrīdēšanai var iesniegt sūdzību pusotra gada laikā no dienas, kad sākts maksātnespējas process.

Jebkurš maksātnespējas kreditors var celt prasību par tiesisku darījumu apstrīdēšanu savā vārdā un par saviem līdzekļiem, ja:

- likvidators nav SZ 212. panta 3. punktā noteiktajā termiņā cēlis prasību par tiesisku darījumu apstrīdēšanu — trīs mēnešu laikā pēc SZ 212. panta 3. punktā noteiktā termiņa beigām;
- likvidators atsaucis prasību par tiesisku darījumu apstrīdēšanu — trīs mēnešu laikā pēc tam, kad tiesas elektroniskajā ziņojumu dēlī (*e-Oglasna ploča suda*) publicēts galīgais lēmums par prasības atsaukšanu;
- tas iepriekš ir lūdzis likvidatora paziņojumu un likvidators ir paziņojis, ka necels prasību par tiesisko darījumu apstrīdēšanu — trīs mēnešu laikā pēc tam, kad tiesas elektroniskajā ziņojumu dēlī publicēts likvidatora paziņojums;
- tas iepriekš ir lūdzis likvidatora paziņojumu un likvidators trīs mēnešu laikā nav paziņojis, vai cels prasību par tiesisko darījumu apstrīdēšanu — trīs mēnešu laikā pēc tam, kad publicēts aicinājums paust šādu paziņojumu.

Ja lūgums apstrīdēt tiesiskus darījumus ir apmierināts, apstrīdētajam tiesiskajam darījumam nav tiesisku seku attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantu un otrai pusei ir jāatdod atpakaļ maksātnespējīgā parādnieka mantā visu materiālo ieguvumu no apstrīdētā darījuma, ja SZ nav noteikts citādi. Izpildes pieteikumu, pamatojoties uz lēmumu, ar kuru pieņemts tiesiska darījuma apstrīdēšanas pieteikums, var iesniegt likvidators parādnieka vai maksātnespējīgā parādnieka mantas vārdā, maksātnespējas kreditors — savā vārdā un maksātnespējas parādnieka vai maksātnespējīgā parādnieka mantas labā.

Personai, kura pieņēmusi izpildi bez atlīdzības vai par nebūtisku atlīdzību, saņemtais jāatdod tikai tad, ja tā ir iedzīvojusies no tā, izņemot, ja tā zināja vai tai vajadzēja zināt, ka šāda izpilde kaitēs kreditoriem.

Galīgo lēmumu tiesvedībā par tiesiska darījuma apstrīdēšanu piemēro maksātnespējīgam parādniekam, maksātnespējīgā parādnieka mantai un maksātnespējas kreditoriem, ja SZ nav noteikts citādi.

Ja tiesa ir apmierinājusi lūgumu apstrīdēt tiesisku darījumu, pretējai pusei jāatdod atpakaļ maksātnespējīgā parādnieka mantā visu materiālo ieguvumu no apstrīdētā darījuma. Kad šis ieguvums ir nonācis atpakaļ maksātnespējīgā parādnieka mantā, kreditoriem, kuri ir prasītāji, ir tiesības uz privilēģētu saistību nokārtošanu no šī ieguvuma proporcionāli to konstatēto prasījumu summai.

Parādnieka tiesiskos darījumus var apstrīdēt, iesniedzot iebildumu tiesvedībā, un tam nav noteikts termiņš.

Tiesisku darījumu var apstrīdēt arī pret pretējās puses mantinieku vai citu vispārējo tiesību un saistību pārnēmēju.

Tiesisku darījumu var apstrīdēt pret citiem pretējās puses tiesību un saistību pārnēmējiem:

- 1) ja tiesību un saistību pārnēmējs iegūšanas laikā zināja par apstākļiem, ar kuriem pamatota to tiesiskā priekšteča ieguvuma atceļamība;
- 2) ja tiesību un saistību pārnēmējs iegūšanas laikā ir bijusi persona, kam ir ciešas attiecības ar parādnieku, izņemot, ja tas pierāda, ka tajā laikā nav zinājis par apstākļiem, ar kuriem pamatota to tiesiskā priekšteča ieguvuma atceļamība;
- 3) ja iegūtais ir nodots tiesību un saistību pārnēmējam bez atlīdzības vai par nebūtisku atlīdzību.

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas veiktu tiesisku darījumu, kas saglabā spēku saskaņā ar noteikumiem par publisku reģistru ticamības aizsardzību, var apstrīdēt saskaņā ar noteikumiem par tādu tiesisku darījumu apstrīdēšanu, kas veikti pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas.

Lapa atjaunināta: 13/02/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.